

1.3.2022

EU:n biodiversiteettistrategian kansallisten sitoumusten valmistelu

OECM-alueet lyhyesti

EU:n biodiversiteettistrategiassa on asetettu tavoitteeksi, että vuoteen 2030 mennessä 30% EU:n maa-alueista (sisältäen sisävedet) ja 30% merialueista on oikeudellisen suojelun piirissä. Varsinaisten suojelualueiden lisäksi tähän pinta-alaan voidaan laskea mukaan myös OECM-alueita. Tässä muistiossa kuvataan tiiviisti, mitä OECM-alueet ovat.

Määritelmä

Vuonna 2018 YK:n biodiversiteettisopimuksen 14. osapuolikokous teki päätöksen ”muiden tehokkaiden aluelähtöisten suojelutoimien” alueista (other effective area-based conservation measures OECM). OECM-käsitteen kansallista soveltamista ja OECM-alueiden tunnistamista käsitellyt ympäristöministeriön asettama OECM-työryhmä¹ on määritellyt osapuolikokouksen päätöksen pohjalta OECM-alueet näin:

”Maantieteellisesti määritelty alue, muu kuin suojelualue, jota hallitaan, hoidetaan ja käytetään siten, että saavutetaan myönteisiä ja pitkäkestoisia vaikutuksia alueella esiintyvän luonnon monimuotoisuuden, siihen liittyvien ekosysteemitoimintojen ja - palvelujen sekä soveltuvin osin kulttuuristen, henkisten, sosioekonomisten ja muiden paikallisesti merkittävien arvojen turvaamisessa.”

Työryhmä on johtanut määritelmän pohjalta kriteerit OECM-alueen tunnistamiseksi:

- Kriteeri A: Aluetta ei tällä hetkellä tunnusteta suojelualueeksi.
- Kriteeri B: Maantieteellisesti rajattua aluetta hallitaan, hoidetaan ja käytetään [siten, että]
- Kriteeri C: Saavutetaan tehokkaalla tavalla pitkäkestoisia vaikutuksia alueella esiintyvän luonnon monimuotoisuuden suojelussa.
- Kriteeri D: Turvataan [luonnon monimuotoisuuteen liittyviä] ekosysteemitoimintoja ja - palveluita sekä kulttuurisia, henkisiä, sosioekonomisia ja muita paikallisesti merkityksellisiä arvoja.

OECM-alueeksi tunnustaminen edellyttää päätöksen mukaan alueelle ominaisen ja/tai erityisen arvokkaan luonnon monimuotoisuuden tunnistamista. Alueella esiintyy esimerkiksi harvinaisia eliöyhteisöjä, vaarantuneita, uhanalaisia tai levinneisyydeltään pienialaisia lajeja, edustavia luonnontilaisia ekosysteemejä tai avainelinympäristöjä. Alueen ekosysteemien toiminta ja niiden tarjoamat palvelut tai tehtävä ekologisen kytkeytyneisyyden kannalta voivat myös olla erityisen tärkeitä. OECM-alueen kriteerit muistuttavat läheisesti Suomen luonnonsuojelulakiin kirjattuja varsinaisen luonnonsuojelun perustamisedellytyksiä.

Mitä eroa on suojelualueella ja suojelualueverkostoa tukevalla OECM-alueella?

Suojelun alueen ja OECM-alueen määritelmä ja kriteerit ovat lähellä toisiaan, mutta joitakin eroja ovat mm. seuraavat:

- Suomessa suojelun alueen perustamisen tai rauhoituksen (”protection”) perustana on yleensä kansainvälinen sopimus, kansallinen säädös taikka valtioneuvoston, ministeriön tai viranomaisen päätös, joka vahvistettuna varmistaa suojelun alueen perustamistarkoituksen.

¹ Työryhmän loppuraportin luonnos nähtävillä lausuntopalvelussa:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=4205c30c-f2e0-4445-8ff8-1ae32f8f3ddf>

- OECM-alueeksi voidaan hyväksyä myös aluerajaus, jolla on muukin oikeudellinen perusta (esim. hallinnollinen päätös tai sopimus) ja/tai aluetta hallinnoivan tahon toimivaltaisen elimen päätös (metsäyhteyden johtokunta, kunnanvaltuusto tms). Yksityisen maanomistajan tai esimerkiksi yhdistyksen omalla päätöksellä tekemää rauhoitusta ei hyväksytä OECM-alueeksi.
- Suojelualan ensisijaisena perustamistarkoituksena ja hoidon tavoitteena on aina luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Rauhoitus on käytännössä pysyvä tai riittävän pitkä suojelutarkoituksen toteutumiseksi. Alueen suojelutoimet ja hoito ("management") turvaavat suojeluperusteena olevat arvot.
- Monimuotoisuuden säilyttäminen ("conservation") voi olla mahdollisen OECM-alueen ensisijainen rajausperuste ja hoidon tavoite. Luontoarvojen turvaaminen voi olla myös mahdollisen OECM-kohteen toissijainen tavoite. Alueen ensisijainen käyttö ei saa kuitenkaan vaarantaa alueen luontoarvoja. Joissakin tapauksissa OECM-kohteeksi voidaan katsoa sellainenkin alue, jolla luonnonsuojelullista tavoitetta ei suoranaisesti ole, mutta käyttö tosiasiallisesti ylläpitää alueen keskeisiä luonnon arvoja.
 - OECM-alueeksi tunnustaminen edellyttää alueelle ominaisen ja/tai erityisen arvokkaan luonnon monimuotoisuuden ja muiden arvojen tunnistamista.
 - Alueella esiintyy esim. harvinaisia eliöyhteisöjä, vaarantuneita, uhanalaisia tai levinneisyydeltään pienialaisia lajeja, edustavia luonnontilaisia ekosysteemejä tai avainelin ympäristöjä.
 - Alueen ekosysteemien toiminta ja niiden tarjoamat palvelut tai tehtävä ekologisen kytkeytyneisyyden kannalta voivat myös olla erityisen tärkeitä.
 - Luonnonmaisemaan liittyvää kulttuuriperintöä sekä perinteistä luonnonkäyttöä pyritään kunnioittamaan ja ylläpitämään.
- Kuten suojelualan osalta, OECM-alueiksi osoitettavien kohteiden vaikuttavuutta monimuotoisuuden säilymisen kannalta tulisi voida jollain tavalla seurata ja osoittaa.

Tarkastelu mahdollisista OECM-alueista Suomessa

OECM-työryhmän loppuraportin luonnoksessa on ryhmitelty mahdollisia OECM-kriteerit täyttäviä ja jatkoselvitettäviä aluetyyppejä.

Arvioinnin yhteydessä tarkasteltavat aluetyypit jaettiin ns. "OECM-koreihin" seuraavasti:

1. Aluetyypit, jotka pääosin täyttävät OECM-alueelle asetetut kansainväliset kriteerit
2. Potentiaalisia OECM-aluetyyppejä, joiden rajausperusteet ja/tai suunnitelmallisen hoidon toteutumisen arviointi edellyttävät tarkempaa kohdekohtaista selvitystä
3. Potentiaalisia OECM-aluetyyppejä, joiden alueella esiintyvät luontoarvot, rajausperusteet ja suunnitelmallisen hoidon toteutumisen arviointi edellyttävät kohdekohtaista selvitystä
4. Aluetyyppejä, jotka eivät sellaisenaan täytä OECM-kriteerejä

Työryhmän tarkastelemat aluetyypit esitetään tämän muistion liitteessä.